

Dibuixos des-animats

Quatre mals afecten
l'animació audiovisual
tradicional als Països
Catalans: l'evolució de
l'animació 3D, la falta de
projectes empresarials,
la deslocalització
industrial i el poc
reconeixement
professional. L'animació
dibuixada a mà,
l'animació en plastilina
i altres tècniques
tradicionals, amb molta
presència a casa nostra,
poden desaparèixer
si continua
la tendència actual.

Ja ha arribat a la gran pantalla dels cinemes *Shrek 2*, i amb aquesta, la demostració de com l'animació en tres dimensions (3D) agafa cada cop més força i deixa arraconada l'animació tradicional. També es pot gaudir del gran desplegament de mitjans que no deixa cap racó del país sense recordar, als grans i als petits, que han d'anar a veure la pel·lícula i comprar qualsevol dels centenars de productes relacionats amb els seus personatges.

El 3D és una tècnica més per a fer animació, com ho pot ser la plastilina, els cartronets retallats o la sorra, però amb la diferència que aquesta redueix el temps i el personal necessari per fer un llargmetratge o una sèrie d'animació. D'aquesta manera, aquesta tècnica digital, que cada cop és més perfeccionada, s'ha convertit en un competidor anorreador de les tècniques d'animació tradicional, ja que dona més beneficis i, lluny de rebutjar-les, el públic n'ha acceptat molt majoritàriament l'estètica.

A Catalunya, l'animació 3D s'ha introduït de mica en mica, de vegades com a suport de l'estètica 2D, d'altres, barrejant-s'hi. Però finalment gairebé ha acabat substituint completament l'animació tradicional.

A banda de l'abandonament progressiu de les tècniques tradicionals com a opció d'animació audiovisual, les tècniques 3D comporten una dràstica reducció de llocs de treball. On abans hi havia deu persones treballant ara n'hi pot haver quatre fent la mateixa feina, o fins i tot més, ja que no es busca tant la qualitat final del producte sinó la quantitat de producció feta.

Aquest, però, tal com veurem, és només un dels problemes amb què s'enfronta l'animació tradicional. El sector de l'animació audiovisual ha tingut de sempre un paper molt destacat al nostre país. L'any passat, per exemple, d'entre les moltes estrenes que se solen presentar durant les festes nadalenques, una era d'una productora de Barcelona, Filmax, que va estrenar *El Cid, la leyenda*.

Al Festival Cinema Jove, de València, que ja ha arribat a la dinovena edició, hi ha un apartat dedicat a l'animació. També al País Valencià, l'Institut Valencià de Cinematografia Ricardo Muñoz Suay (IVAC) ha donat enguany diferents ajuts a la producció valenciana. 12.000 euros aniran a cadascuna de les diferents produccions de curtmetratges d'animació: *Choco Pulpitos* de Pablo Llorens, *El Violinista de la Torre Eiffel* (títol provisional) de Juan Carlos Marí i *Sally McKay* de ToonF València. I destinarà 26.000 euros al projecte de sèrie d'animació *La granja*, de Pasozebra Producciones (productora guanyadora del Goya al millor curt d'animació 2003 per *Sr. Trapo*).

També a les Illes hi ha presència d'aquest sector professional. Així, a les terceres "Jornades Internacionals d'Animació 3D i Efectes Digitals", que se celebraran a la Corunya, es podran veure treballs realitzats pels alumnes del màster d'Animació per ordinador MA ISCA, de la Universitat de les Illes Balears.

Aquest darrer any, a la televisió, s'han donat a conèixer nous personatges com Juanito Jones, i més capítols de *Les Tres Bessones*, ambdós de la productora Cromosoma, de Barcelona. El personatge de Capelito, un simpàtic bolet, de Rodolfo

TINA BAGLIÉ

En la productora Cromosoma, una de les més potents en el sector català de l'animació, treballaven fa un parell d'anys més de cent persones. Ara no arriben ni a una vintena.

Pastor, sembla que serà més present a la petita pantalla. A banda, però, pertot arreu es convoquen premis per a curtmetratges on es poden presentar obres d'animació.

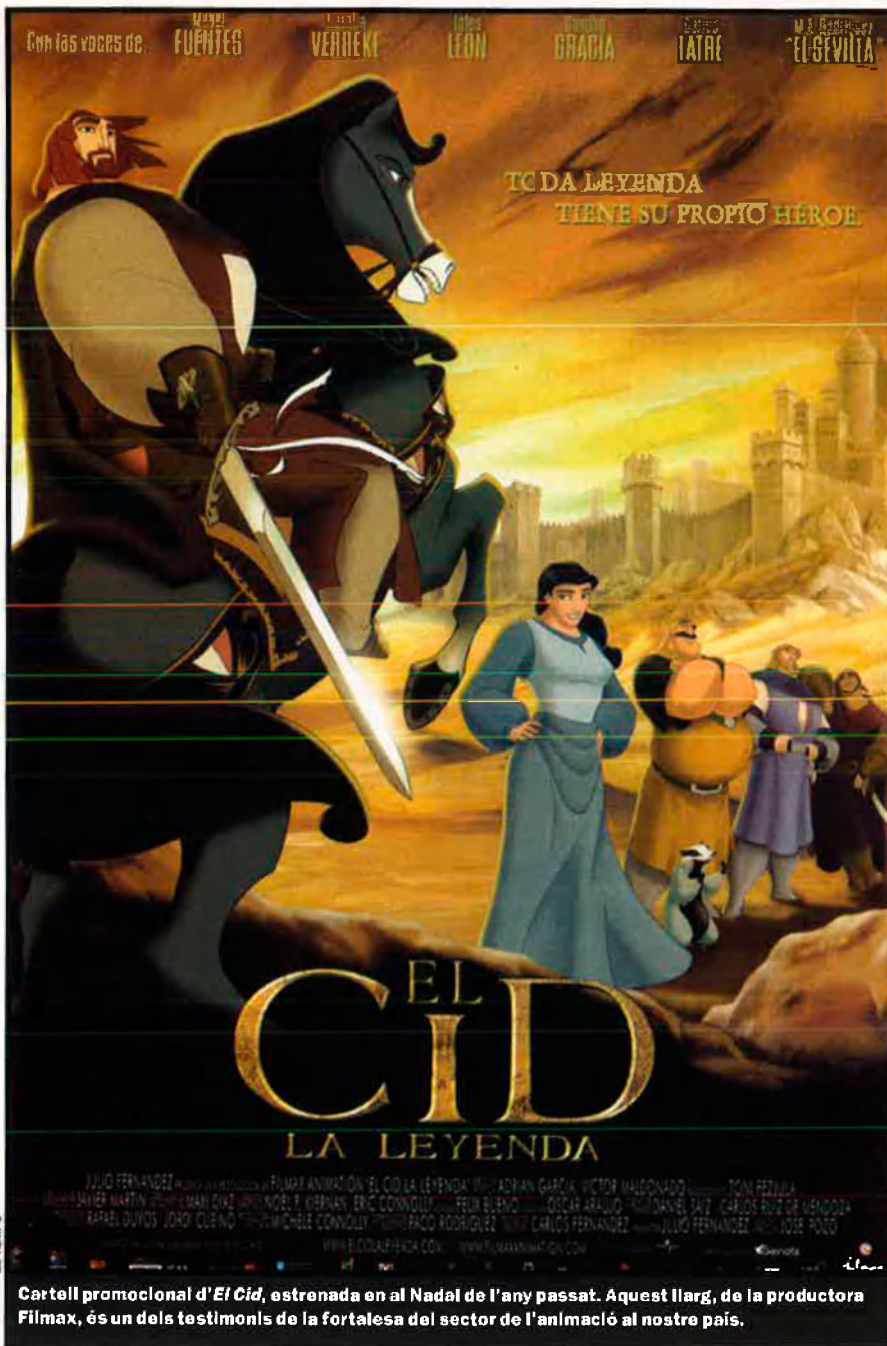
Davant d'aquest panorama, podria semblar que el sector de l'animació es troba en un dels millors moments, amb una indústria sòlida, gran quantitat de professionals i una bona sortida dels productes. Però aquesta apreciació no acaba de correspondre's amb la situació real del sector, especialment al Principat, on aquesta indústria havia estat motor i precursora. Així, per exemple, fa més d'un any que la productora Neptuno Films va remoure el sector de l'animació buscant guionistes, dissenyadors i fondistes, entre altres categories, per a una nova sèrie de dibuixos animats ambientada en la ciència-ficció clàssica dels anys trenta i quaranta: *Strokkers*. Tot i presentar-la a diferents mostres i mercats d'animació, sembla que no ha

tingut sortida i tot s'ha aturat. Molts professionals preseleccionats s'han quedat, com altres vegades, a les portes d'una producció interessant. Però més sorollós resulta el cas de la futura sèrie d'animació infantil *Asha*, inspirada en la vida d'Asha Miró, amb apunts fantàstics i que es volia presentar aprofitant el Fòrum de les Cultures 2004. La productora Cromosoma, juntament amb l'agència Pontas de drets literaris i cine-

Els professionals de 'Strokkers', com els d'Asha', s'han quedat a les portes de la producció

matogràfics, va organitzar un concurs obert a tothom i d'àmbit estatal per trobar el dissenyador dels personatges. Un cop triat el guanyador, Jordi Sunyer, es van fer proves de decorats i personatges en 3D, es van esbossar uns guions i seguidament tot es va paralitzar. De nou, un projecte ambiciós que semblava tenir un èxit garantit queda en pràcticament no-res. Recentment s'ha anunciat la producció de *Les Tres Bessones Bebès*. Fa temps que la seva pàgina web n'anuncia la sèrie, com també altres que encara no han sortit a la llum, però caldrà veure si finalment tiren endavant o acaben tenint la mateixa sort que altres projectes prometedors.

Ara bé, entre els motius de la crisi del sector de l'animació, i a banda de l'esmentada irrupció de les tecnologies 3D —que redueixen les necessitats de recursos humans i els temps de producció—, cal esmentar també els processos de deslocalització —que també es produeixen en al-

Cartell promocional d'*El Cid*, estrenada en al Nadal de l'any passat. Aquest llarg, de la productora Filmax, és un dels testimonis de la fortalesa del sector de l'animació al nostre país.

tres sectors industrials— per poder explicar un altre dels factors de la decadència del sector arreu del país.

Les productores de sèries de televisió animades, com ara Neptuno, Cromosoma o D'Ocón Films, entre altres, gairebé no tenen personal treballant als seus estudis. De fet, si fa un parell d'anys a Cromosoma hi havia més d'un centenar de persones repartides en tres torns de dia, tarda i nit, actualment no arriben ni a una vintena. En els darrers mesos, la majoria dels

Les productores de televisió animades gairebé no tenen personal treballant als estudis

llocs de treball d'aquesta productora estan buits, tant a la part de dibuixants tradicionals com a la part de producció i 3D.

Aquest és el reflex d'una crisi que s'arrossega des de fa molt de temps i que, com en altres sectors, és deguda en part al fet que la major part de la producció s'envia a països asiàtics on es treballa per uns sous molt inferiors als d'ací.

La deslocalització, que darrerament ha afectat diverses empreses de productes tan diversos com electrodomèstics o cotxes, és un fenomen també ben conegut en l'àmbit de l'animació des de fa molts anys. Tanmateix, mentre que en una fàbrica, amenaçada amb el tancament o reducció de personal per enviar la feina fora, hi pot haver una sèrie de regulacions laborals o protestes sindicals, al món de l'animació tot queda en silenci. La desregulació, producte de la falta de convenis laborals i de les dificultats amb les quals han topat els pocs comitès d'empresa existents per desenvolupar la seva tasca, ha convertit els treballadors d'aquest sector en víctimes desprotegides d'aquests processos econòmics. No hi ha cap conveni que reguli el sector, ni cap categoria professional ni a l'IAE (impost d'activitats econòmiques) ni a les oficines de treball de la Generalitat (OTG).

Mentrestant, els professionals de l'animació han de canviar de sector laboral o sortir fora del país per continuar fent la seva feina. De fet, el 1988 ja es va denunciar que la sèrie de dibuixos animats *Història de Catalunya*, produïda per BRB Internacional, es va fer gairebé en la seva totalitat a Corea, ignorant les petites productores catalanes que podien haver-hi treballat. Però ara la feina es produeix fora del nostre país encara amb més facilitat, gràcies a les facilitats que proporcionen mitjans com els CD-Rom i Internet.

Davant d'aquestes dificultats, el Col·lectiu de Professionals de l'Animació Audiovisual (CPAA), constituït l'octubre del 2003 per afrontar les dificultats del sector, considera que s'haurien de crear uns mecanismes de control forts per fer un seguiment dels diners de les subvencions concedides a les grans productores perquè els ajuts no marxïn fora

i s'inverteixin a casa nostra. També defensen la introducció de controls sobre les productores o els estudis que contracten altres països per obligar-los a oferir unes condicions laborals mínimament dignes als seus empleats.

Els dies 10 i 11 del juny passat, es van celebrar a Barcelona les segones "Converses de Cinema Català" per debatre els problemes de la indústria del cinema, dels creadors i professionals del sector o de la política de promoció i protecció del cinema català. Feia vint-i-tres anys que s'havien fet les primeres converses, i segons les anàlisis que es practicaren, des de llavors el món del cinema català ha estat deixat de banda per les institucions polítiques. Com a representant del sector de l'animació audiovisual, Jordi Artigas, actual secretari de l'Associació Internacional del Film d'Animació-Catalunya (ASIFA-C), la delegació al Principat d'aquesta associació internacional, va participar a les jornades. Artigas va explicar que el cinema d'animació continua patint els mateixos problemes que el cinema d'imatge real, a més d'afegir-ne de propis que encara no han trobat solució.

ASIFA-C, avui per avui, és pràcticament l'única associació d'animació oberta als professionals i als amants de l'animació que hi ha aquí. Entre els seus objectius hi ha el de difondre el cinema d'animació i preservar el patrimoni fílmic català. Un patrimoni que conté obres mestres com el llargmetratge *El Mago de los Suenos* (1966), de Francisco Macián, o *Peraustrinia 2004* (1990), d'Àngel García Vidal i Fermí Marimón, i altres com *Despertaferro* (1990), de Jordi Amorós. També hi ha sèries com *Capelito* i *Koki*, fetes d'animació amb plastilina, així com una gran varietat de curts premiats a diversos festivals, com per exemple *El negre és el color dels déus* (2001) de Marc Ribà i Anna Solanas.

Aquest patrimoni és el testimoni d'un sector audiovisual català que, tot i haver estat pioner en l'àmbit de l'animació, camina cap a la desaparició. Difícilment en un futur se'n podrà recordar algun tipus de llegat.

Arantxa Morán

L'animació tradicional ha deixat al nostre país obres tan meritòries com *Despertaferro* (1990), de Jordi Amorós. Ara la continuïtat d'aquest patrimoni està amenaçada.

www.altbergueda.com

Res a dir,
molt per
descobrir